

Hamid HERİŞÇİ

TƏRSA QIZI

Görmüsənmi necə
bu gecə
lapdan, qəfildən
yetim itləri dirildir,
ac pişikləri sevişdirir,
öz rəngini gəlişdirir
oğru-qatillərin göz bəbəklərində,
qayalıqların ətəklərində?
Sonra, kor ərəbin nəğməsinə çevrilir
"ANS-ÇM", "106-FM" tezliyində?

Görmürsənmi necə
bu gecə,
əclafın birisiylə qumar oynayıb heç-heçə,
necə sakit, necə incə
pişikləri qoşub özünə
gedir Saray qəsəbəsindəki
anadangəlmə əlillərin tibb mərkəzinə,
humanitar yardım aparır ordaki
sonuncu tərsa gözəlinə?

O tərsa qızı laldır,
haçandı ki, xəstəhaldır.
Hərdən ayılıb baxır ətrafa,
ona hava çatmır, hava...
İnanmazsan,
anadangəlmə xəstə

bu tərslə qızıyla cür gəlmir,
gəlmir,
qapı ağzındakı bizim milli aftafa!

Dünyanın bütün kilsələri,
Avropanın bütün humanitar kişiləri
yardım göstərir bu lal tərslə heykəlinə.
Canındakı hökmdar səlahiyyətlərinə
kimsəni,
göylərdəki zəngsiz kilsəni
qatmır o...
Ünvanına gəlmiş humanitar yardımına
bütün xəstəxanaları
dolandırır o.

Xəstələr yox, divarlar qoturdu
burda...
Əhillər ki, altını batırır daim,
pəncərələr həmişə açıqdı burda...
Bəli, əbədi Bakı küləyi,
yaranır, deyəsən, burda -
anadangəlmə şikəst, lal tərslə qızının
narahat yuxusunda!

Bakının sonuncu tərslə qızı...
bilirəm, bakırsən...
sevgilin yoxdu, evdəsən...
"Azdrama"-nın qalın səhnə pərdəsini
daim tərpdən Bakı küləyiylə bircənsən
həmişə.
Eləcə ziəllənmiş bir nöqtəyə...
Otaqdakı qara milçəyə
baxırsan Lenin heykəli yıxılan gündən...

Cərrah əlcəyi kimi tərtdəmiş sifətində
gözlərini dincəltədim mən...
Bildim, bildim, day dinmə,
Kərəmin Əslisən...

Hanı Kərəm? Niyə təksən?
Bakıdakı Lenin, indiki "Azadlıq"
xiyabanı altından,
sən bilməzsən,
həmişə, şəhərimizin bütün çirkab suları
axıdılib...

Ay qız, Lenin ki, bu qonşuluğa həmişə
fəlsəfi gözələ baxıb,
bəlkə, keçmişə qayıdıb
o suları başqa yerə axıdaq biz, tərslə qızı?
Divarları çırpacaq nakamlığımızı...

Köçürdək bir-birimizdən imtahan suallarımızı,
kapitalistlərin üstünə qışırdaq
öz gənc qvardiyamızı?
Köhnə sovet kitabxanasını görüv yerinə çevirib,
sevişək orda, aşırdaq üstümüzə
bütün marksist klassikasını?

Qayıdasan
təzədən öz keçmişinə...
Gözəl tərslə qızı olasan,
qəfildən qaça-qaça
küçəyə sıçrayasan,
evinizin qapısını arxanca özü çirpməyasan,
elə, küləyə tapşırırsan
bunu...
qucaqlayacağam bax indicə, uzun, incə boynunu...
Yaxandakı pioner ulduzunu.

Bağışla, bacarmadım sovet vaxtlarında bunu...

Hə, 1980 doğumlu tərslə qızı...
bakırsən,
sonuncu tərslə qızın bu şəhərdə...
göstər bütün əcləflərə
öz namusunu!!!
Ver ütüləyim, qırışmış
qırmızı pioner qalstukunu...

Komsomolçusan indi də sən, hə,
komsomolçu!!!
Qaldır Bakı göylərinə sən
öz yumruğunu!

SÜİTİ

Burda elə nəhəng divarlar var...

Buyur, götür, dibində bütün rəziləri
sıraya düzüb qır,
güllələ...
Sabah "ANS-press" xəbər yayar-
"boşa getməyib orda
bircə güllə"...

Sən isə hiylə işlət belə dar məqamda,
hiylə...

Get ora, bir azacıq yat, mürgülə...
görəcəksən sakitlikdir tam...
Şəhərin lap uçarlarında
tozu çırplıan xalça-palazların

sasini də eşidərsən orda...
Görərsən, kimsə sağ qalmayıb
bu həyatda...
Hətta,
həyat da...

Sən bu divarların dibində
bir ömür qədər susarsan,
itə çevrilib kölgələrə cumarsan,
bir gözəlcə tapmaq eşiyə
yüz dollarını xırdalayarsan,
pusarsan

AZPETROL xəzinəsini yarıms quldurları,
qusarsan
milli mətbəximizin hamısını...

Öz qanını...
xatırlayarsan
necə
inqilabçı atan
üzüb getmişdi Bakıdan
Xəzərin düz ortasına qədər...

Ancaq, qəzavü-qədər,
bir də Xəzəri qoruyan
biğli, qoca suitilər
dişləmişdilər atanı...
Xatırlayarsan
1 sayılı Bakı xəstəxanasını,
qarnına 40 iynə vurulmuş
o əziz insanı...
atanın
sonrakı həyatını...

Neftçi buruq ustaları,
eşitmişəm,
suitiləri
qarmaqla tutardılar
Pirallahı adasında...
Ciyərini çıxarıb, leşini
Xəzərə atırdılar...

Dadlıymış, deyirlər
suitinin qanlı ciyəri...

Sonra yatardılar bu neftçilər,
sarışın
əspaz qadınlarla...

Hə, mən buna, varam...
Hə, bunu bacarmadı atam...

Aleksandr Belovun "Amfibiya-adam"
kinofiliminə bir də baxsam,
atamı o İxtiandra oxşadaram,
onu dişləmiş suitini
tanyaram...

Qan damır indiyacən
o suitinin sallaq, iti
biğlarından...

EDİSON LAMPASI

Cənab Edison,
yumşaq kreslonda aylaş,
özün fikirləş,
təkcə elə al-əlvan işığı, sarı lampanımı
ixtira etmişik biz?
Yox... yox, lap qədimlərdə
zil qaranlığı, qatı zülməti
şək-sübhesiz,
elə yənə biz ixtira etmişik,
yənə biz!

Dedikləriməndən qorxduz, deyəsan...
balkə, bir siqaret tüstülədsiz?
Təkcə Təzəbazardan aldıqlarımızı yox,
ürəyinizi, yaxanızı qaldırıb
küləyə "Yox!" deməyinizi də,
balkə, sellofan torbalarda
bizə hədiyyə edəsiz?

İcad etdiyiniz lampanın işığında
sarı payız yarpaqlarının
özünə ev axtarmağın,
millətin kirlə corablarını,
kaş ki, birçə dəfə görəydiz...
İnanın ki, deyərdiz:
"Yətar!"
Və ixtiranızı
ləğv edərdiz...

Darıxdız, deyəsan,
balkə, bir azacıq kəflənədsiz,
min il sonra yenidən dirələdsiz,
gözəlcələrin danışdığı xatirələrdə...
qızların sinalsəri böyüyüb barkiyəndə?

Balkə,
bütün duyğularınızla incələdsiz,

şübhələrinizi kəfənsiz dəfn edəsiz,
bir lampa da icad edəsiz...
Və, nəhayət ki, görə biləsiz
necə mən
çar-naçar
evimə qayıdıram...
Yorğunam. Arıgəm.
Bir az hələ ayığam...
Cərabımın birini çıxarıram,
digərini əl atanacan,
mən il vaxt keçir aradan...
Sanki yoxam...
yenidən görək doğsun məni
rəhmətlik anam...

Həə, belə yerdə adam darıxar.
Bədənimdən tez,
boğazım götürüb özünü
qatarın altına atar!
Hələ kimsə arxamca yalvarar:
"Eh, mənim yaşıl kalağayım,
səni dəmir mafiyəyə sancaqladım,
Bakı küliyində səni hey dalğalandırdım,
sən bu küləklə elə hey danışdın,
sayıqladın,
getdin, qayıtmadın"...

Eh, cənab Edison, sən burda
axı nəyi işıqlandırdın?
Heç bunu
bacardın?

MÜRDƏŞİR

Allah bizi sönmüş ulduzların,
dul baldızların
şərindən qorusun!
Qoy, bir gün kal Sabirabad qarpızlarına da
fatihə oxusun...

Həm övladım, həm qılıncını sünnət edib,
ucu kəsik dönar biçəyənə çevirən,
Avropaya dönarçılıya gedən türkləri
görək Meksikaya qova
əvvəl almanlar,
sonra italyanlar...
"Anadolu" lokantasında bir gün eşitdim -
"Bütün dönarçılar casusdurlar!
Daim kommunistləri güdüb, pusub,
satıblar!"

Türk "MİT"-inin
ancaq bu təcrübəsini götürdü,
Berlinə, Münhenə köçürdü,
dönar biçəyinin uzunluğunu daim ölçdü
mədəni avropalılar...
Bakıda isə bütün bunlara tüpürdü
Məhəmməd Biriya kimi qəhrəmanlar...

Mürdəşir işləyirdi Bakıda
Məhəmməd Biriya -
Pişəvərinin şairi,
naziri...
Hə, Təzəpirdə lap axırda
hamı onun qəbuluna gəlirdi -
Əli, Vəli, Pırvəli...
Hətta yaxası qızıl düyməli
şair, dramaturq Şixəli
Qurbanov...
Hə...orda Biriya
yənə də nazirdi,
yənə nazirdi...

Özü də lüm-lüt qəbul edirdi o,
şikayətçiləri...
Alırdı əlinə taxma çənələri,
deyirdi: "Bəli..."
deyirdi: "İnsan lütdü...
xəyanət labüddü,
o "Zapı"lardan, "Moskviç"lərdən daim sızan
rəngsiz nöyütdü"...
Bir də gördün, son baxışım, hə,
siqaret kötüyü kimi sümürdü,
Dedi: "Baxın, ölübdü
bədəniniz, təniniz...
Hani Moskva malı tuman-köynəyiniz?
Axırncı dəfə geyinməyiniz,
kəfənlənməyiniz, bəzənib-düzənməyiniz
erməni dölləklərin yox, mənim boynuma..."
Deyirdi: "Qəddini əymə, düz uzan, sus,
day danışma,
sözü bir dəfə deyərlər axı adama!"

Döyürdü də hərdən
o, bu meyitləri!
çıxarırdı çürük dişlərini dibindən
çürük saitləri, iyli samitləri,
mədənin həzm etmədiyi biskvitləri...
Xüsusən, birinci katibləri
qafıl otuzdurardı masa arxasına,
qələm qoyardı barmaqları arasına,

day bilmirəm harasına...
 Deyərdi: "Pişəvərinin ölüm hökmünü yaz
 bu kağıza!
 Güc verin dəə barmaqlarınıza!
 Yazdız? Şükür Allah rızasına!

Bax,
 mənə yox yalan, riya,
 Nə Stalinəm, nə də Beriya...
 Bax, tanı məni, Biriyaam da mən,
 Biriya!!!
 Bu dünya dediyin də,
 beynindən silinsin birdəfəlik,
 Sonya, Gulya kimi katibən.
 Bəsdə sənə
 qəbirüstü daş kitabən...

Kağızdan olmur ha daş kitabələr...
 Olur katiblər,
 katibələr...

Səni görüm "bron"la cəhənməmə
 göndərəydilər
 bircə...

Zənnimcə,
 bax bu gecə,
 həm mən - Məhəmməd Biriya,
 həm cəhənməmə ezamiyyət pulu verən buxalteriya
 hələ də işlər,
 maş almağa gələr ora qara kölgələr,
 sən kimilər...

Qanundu bu - daim həm zaman dəyişir,
 həm də Təzəpirdəki mürdəşir...
 Mürdəşir dəyişəndə,
 zaman da dəqiqləşir...

Növbə indi mənə gəlir...
 Biriyanın son məsləhəti
 beynimdə hey səslənir -
 "Bax haa, ölümlər hərdən
 mürdəşirin barmağını dişləyir!"

Həə, özünü yığıdırın
 Bakıya təzə

təbrizli mürdəşir gəlir!!!

MEHDİ HÜSEYNZADƏNİN SONU

Bu yaz...
 bu yaz mən heç kimi
 sevmədim...

heç kimi...
 həтта 1 milyon reyxsmarkalıq
 öz kalləmi,
 mənə gözəlçə gətirmiş bu xoş gecəmi,
 "Mercedes"imin yan güzgüsündən gördüklərimi.
 Neynim, daha sevmədim
 Anjelikəmi də,
 Triyestin çirəkab sularına
 itələdim...

Müxəlifət qəzetlərinin
 mənqal yelpiyinə çevrildiyini,
 silahdaşlarımın xayanətə meyilləndiyini,
 Mazellinin osayla öz şlyapasını düzəltməyi an
 güllələndiyini
 görüb

azcana gülümsədim...
 Bu yaz mən heç kimi,
 həтта yaralarımı sarmış qoca həkimi,
 Anjelikəyə soxuşdurduğum yalançı
 həyat hekayətimi
 sevmədim...
 Üzərində "Axtarışdadır!" yazılmış
 şakillərimə
 öz qara kölgələrimlə birgə
 axır ki, tam bənzədim...
 Kimsəni day sevmədim...

Cəhənməmə aid
 qanlı meyit - canlı meyit,
 dilçilərin aşkarlamadığı
 qalın samit,
 incə səit səslər,
 yad nəfəslər,
 işgəncə otağına gedən
 uzun dəhlizlər,
 yordu məni...
 100 minlik ordu məni
 axtarır, tapıb bilmir...
 Dünyanı partladırəm,
 restoranlar, kinoteatrlar silklənir...
 Ancaq axırda gəlib dirənir
 bu işlər bircə cümləyə -
 "Bu yaz mən heç kimi sevmədim..."

Həəə...demək, indi mən gərək
 lap dərindən fikirləşim,
 Vasilislə, Anjelikayla
 çəpür qayalara söykənim...
 Ləpələrin tərcüməsində,
 kölgələrin cütləşməsində,
 qara çəkmələrimin şəhər sifətində
 indi hekayətimi eşidin...

Hə, məndə birləşmişdi
 həm İmam Mehdi, həm də İmam Hüseyn...
 hə, demişdi bunu mənə,
 bir madmuazel qadın-fröylen.
 Ancaq mən kimsəni sevməmişdim bu yaz...
 Demək, nə qədər hoqqabaz,
 kəndirbaz olsam da,
 öz qara ələyini atmışdı mənə
 həyatın özü...
 Triyestin küçələrindəki pişiklərin şeytan gözü...

Triyest qazanxanalarının boz tüstüsü,
 göyə qalxmağı bacarmır...
 SS-çilərin "Mercedes"-i yolunu azır,
 bir an
 şəhərin ən əclaf mənzərələrini işıqlandırır...
 Axırda mənə tapır...
 Gözlərim bir cümlə yazır-
 "Bu yaz mən heç kimi sevmədim, inan!.."
 Gülləbaran başlayır bundan sonra, Anjelika,
 gülləbaran...

